Etuuspalvelut
Lakiyksikkö
Toimeentuloturvaetuuksien osaamiskeskus

2.4.2020

Kela 29/010/2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 2.4.2020 / Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta (Kela) lausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi työttömyysturvalain, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyyskassalain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esityksen mukaan työttömyysetuuden maksamisen käynnistymisen yhteydessä asetettavalta omavastuuajalta maksettaisiin työttömyysetuutta peruspäivärahana, ansiopäivärahana tai työmarkkinatukena. Lisäksi lyhennettäisiin palkansaajan työssäoloehtoa, joka on edellytys työttömyyspäivärahan saannille. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että lomautuksen perusteella maksettava työttömyyspäiväraha ei kuluttaisi työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikaa.

Ehdotetut muutokset ovat ymmärrettäviä työntekijöiden toimeentulon turvaamisen näkökulmasta. Ne kuitenkin kuormittavat työttömyysetuuden maksajien toimeenpanoa merkittävästi samaan aikaan kun työmäärä muutenkin kasvaa lisääntyvien hakemusmäärien vuoksi.

Suurin toimeenpanovaikutus on työssäoloehdon lyhentämistä koskevalla ehdotuksella. Sen myötä Kelassa seurattaisiin yhteensä viittä eri työssäoloehtoa. Jokaiseen työssäoloehtoon saattaa lisäksi liittyä oma työttömyyskassan jäsenyysehdon seuranta. Tavanomaista lyhyemmän työssäoloehdon toimeenpanoa helpottaa jossain määrin se, että sitä ei esityksen mukaan sovellettaisi työssäoloehdon uudelleen täyttymisen seurannassa. Kela huomauttaa, että tavanaomaista lyhyemmän työssäoloehdon ulottamisella peruspäivärahaan ei ole merkitystä toimeentulon turvaamisen kannalta, koska peruspäiväraha ja työmarkkinatuki ovat saman suuruisia. Siksi lyhyempää työssäoloehtoa olisi perusteltua soveltaa vain työttömyyskassan jäseniin.

Omavastuuaikaa ja työttömyyspäivärahan enimmäisaikaa koskevat muutosesitykset on ehdotettu toteutettavaksi tavalla, joka vastaa Kelan valmistelun aikana esittämiä näkemyksiä.

Voimaantulosäännökset

Esityksen mukaan määräaikaiset lait olisivat voimassa 6.7.2020 saakka. Ehdotetun 6 luvun 7 §:n 4 momentin säännöskohtaisten perustelujen mukaan säännöstä sovellettaisiin työttömyyspäivärahaan, jota

maksettaisiin lain voimassa ollessa alkaneen lomautuksen perusteella *lain voimassaolon aikana*. Kuitenkin voimaantulosäännöksen mukaan mainittua pykälää sovelletaan työttömyyspäivärahaan, jota maksetaan 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen alkaneen lomautuksen perusteella ajalta, joka alkaa 16 päivänä maaliskuuta 2020 tai sen jälkeen ja päättyy *30 päivänä kesäkuuta 2020*. Kelan näkemyksen mukaan olisi loogista, että myös ehdotettua 6 luvun 7 §:n 4 momenttia sovellettaisiin perusteluissa mainitulla tavalla lain voimassaolon aikana eli 6.7.2020 saakka maksettavaan työttömyyspäivärahaan.

Toimeenpanon keventäminen

Työttömien ja lomautettujen toimeentulon turvaaminen edellyttää, että työttömyysetuuksien maksajat kykenevät käsittelemään etuushakemukset sujuvasti ja maksamaan etuudet asiakkaille ilman aiheetonta viivytystä. Työmäärää lisäävien muutosten vastapainoksi työttömyysturvalakiin tarvitaankin kaikkia etuuden hakijoita koskevat muutokset, joilla vähennettään etuushakemusten käsittelystä johtuvaa selvitystyötä ja siten nopeutetaan työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoa. Kela esittää muutoksina seuraavaa:

Työttömyysturvalain 7 luvun 2 §:n säännöstä odotusajan asettamisesta ei sovellettaisi väliaikaisen lain voimassaollessa.

Lisäksi työttömyysturvalain 4 luvun sovittelusääntöjä tulee yksinkertaistaa toimeenpanon sujuvuuden takaamiseksi. Uusista lomautetuista osa tulee työskentelemään osa-aikaisesti. Lomautettuja koskevat poikkeussäännöt kuormittavat soviteltavien etuushakemusten käsittelyä. Tästä syystä lomautettuja koskevista poikkeussäännöistä tulee luopua määräajaksi. Työttömyysturvalain 4 luvun 1 a §:ää ei sovellettaisi väliaikaisen lain voimassaollessa. Lisäksi erityisestä sovittelujaksosta ja laskennallisesta työtulosta on luovuttava määräajaksi. Työttömyysturvalain 4 luvun 2 §:n 4 momenttia ja 4 §:n 2 momenttia ei sovellettaisi väliaikaisen lain voimassaollessa.

Anne Neimala
etuusjohtaja

Pasi Pajula
toimeentuloturvaetuuksien osamiskeskuksen päällikkö